

"NAZORAT QILISH VA BAHOLASHNING PEDAGOGIK TAHLILI".

To'xtayeva Go'zal Ashirboyevna

Chirchiq

Davlat Pedagogika Instituti magistratura

1-kurs talabasi ingliz tili fani 998 99 405-74-17.

Annotatsiya: Ushbu maqolada "Nazorat qilish va baholashning pedagogik tahlili". An'anaviy nazorat vositalari, tadqiqot predmeti haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: sifat, muammo, ta'lim, dastur.

Ta'lim samaradorligining oshishi o'quvchilar muvaffaqiyatini baholash sifatining oshishi bilan bevosita bog'liqdir. An'anaviy nazorat vositalari talab qilinadigan bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirish darajasini aniqlashga imkon beradi. Ammo talabalarga yo'naltirilgan ta'lim tizimida bilimlarni boshqarishning an'anaviy vositalari, bu erda talaba o'rganish ob'ekti sifatida emas, balki sub'ekt sifatida qaraladi. Tadqiqot predmeti pozitsiyasining tarkibida to'rtta asosiy vakolatlar ajratiladi:

- kognitiv,
- tartibga solish,
- ijodiy,
- shaxsiy va semantik.

Yuqoridagi ko'rsatkichlar odatda to'g'ridan-to'g'ri kuzatuvdan yashiriladi. Shubhasiz, ularni amalga oshirish uchun maxsus vositalar to'plami va boshqa narsalar qatori o'quvchilarning shaxsiy yutuqlari va ijodiy yutuqlarini boshqarish va baholashga yordam beradigan zamonaviyroq vositalardan foydalanish talab etiladi. Hozirgi vaqtda mavjud bo'lgan adabiyotlarda ushbu mablag'lar to'g'risida tarqoq ma'lumotlar mavjud. Bundan tashqari, o'quv natijalarini baholashning barcha zamonaviy vositalaridan faqat pedagogik testlarga ahamiyat beriladi, garchi bir xil darajada samarali vositalar arsenaliga ega bo'lsa. Shunday qilib, aniqlangan muammolar o'quv natijalarini yuqori sifatli baholashni ta'minlashni qiyinlashtiradi. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim vazirligining qaroriga binoan pedagogika oliy o'quv yurtlari dasturiga yangi "O'quv rejasi, baho va baholash" fani kiritildi. Ushbu fanni o'rganishdan maqsad talabalarni bilimlarni test nazoratining uslubiy va nazariy asoslari, yagona davlat imtihonini tashkil etish va o'tkazish tartibi, shuningdek, umuman, zamonaviy nazorat vositalaridan foydalanish bilan tanishtirishdir. Shu sababli, o'quv natijalarini baholashning zamonaviy vositalaridan foydalanishda to'plangan nazariy material va amaliy tajribani umumlashtirish va tizimlashtirish darslik nashr etish bilan maqsadga muvofiq ko'rinadi. Ushbu kurs nazorat qilish, baholash, baholash konsepsiyasining asosini beradi, an'anaviy baholash tizimini talabalarning ta'lim yutuqlarini baholashning zamonaviy yondashuvlari bilan taqqoslaydi, o'quv natijalarini baholashning turli zamonaviy vositalarini o'rganadi pedagogik test, reyting, monitoring, portfel, yagona davlat imtihonlari. Ta'lim natijalarini monitoring qilish va baholashning zamonaviy vositalarining tavsiflari asosan taniqli nashrlardan, etakchi o'qituvchilarning amaliy tajribalaridan olingan. Bugungi kunda Markaziy va Sharqiy Evropaning aksariyat davlatlari, shu jumladan, o'z mamlakatlarining ta'lim tizimlarini global isloh qilish doirasida ta'lim faoliyatini monitoring qilish va baholash uchun asos ishlab chiqdilar. Ushbu mamlakatlar ta'lim dasturlarini ishlab chiqishda normalarni (standartlarni) aniqlay boshladilar, bu ajralmas qism sifatida milliy ta'lim siyosati va sifatni nazorat qilishning muhim bosqichidir. Ushbu me'yorlar (standartlar) ta'limning maqsadlarini belgilash, mamlakatda yagona pedagogik makonni yaratish uchun zarur asos bo'lib, buning natijasida turli xil ta'lim muassasalarida yoshlar tomonidan qabul qilinadigan umumiy ta'limning yagona darajasi ta'minlanadi. Ammo, umuman olganda, O'zbekistonda ta'lim muassasalari va umuman ta'lim tizimini ishini baholashning muntazam tizimini yaratish bo'yicha hali zarur choralar ko'rilmagan. Shuni ta'kidlash kerakki, bu sohada tub qarama-qarshilik mavjud: bir tomondan, o'quv dasturlarini belgilash sohasida davlatdan ta'lim muassasalari va o'qituvchilar tarkibining avtonomiyasi sezilarli darajada kengaymoqda; boshqa tomondan, ta'lim muassasalari va o'qituvchilarning avtonomligi ularning faoliyatini davlat tomonidan baholashning tizimli jarayoniga zid bo'lishi mumkin.

Talabalar bilimni nazorat qilish ta'lim sifatini baholashning asosiy elementlaridan biridir. O'qituvchilar har kuni talabalarining o'quv faoliyatini og'zaki so'roq qilish va yozma ishlarni baholash orqali kuzatib boradilar. Ta'lim muassasasi faoliyati doirasida sof pedagogik maqsadni ko'zlagan ushbu norasmiy baho har bir o'quvchining natijalari kamida o'rtacha bo'lishi kerakligini hisobga olgan holda tabiiy me'yorlarga tegishli. Boshqacha qilib aytganda, o'qituvchining bahosi deyarli har doim "normal" ni ko'rsatadi, bu uning qiymatini cheklashi aniq. Umumiy ta'limdagi natijalarni baholashning zamonaviy yondashuvi yanada muhimroq. Darhaqiqat, yondashuvlarning o'zi va baholash mezonlarini tanlash juda ehtiyotkor bo'lib qoldi. Shu bilan birga, biz baholash natijalarini keyinchalik gaplashadigan pedagogik yoki selektiv diagnostika maqsadlarida foydalanish imkoniyatiga nisbatan ehtiyotkorlik bilan yondosha boshladik.

U yoki bu maqsadda foydalanish uchun baholash natijalari uchta sifatga ega bo'lishi kerak:

- ular "haqiqiy" bo'lishi kerak (o'quv dasturlariga aniq mos keladi),

- qat'iy ob'ektiv va barqaror (ya'ni vaqtga yoki imtihonchining tabiatiga bog'liq bo'lmagan holda o'zgarishi mumkin emas),

- "mavjud" (ya'ni vaqt, ularni ishlab chiqish va amalga oshirish uchun ilmiy kuchlar va mablag'lar berilgan davlatga tegishli bo'lishi kerak).

Pedagogik nazorat pedagogik tizimning muhim tarkibiy qismi va ta'lim jarayonining bir qismidir. Hozirga qadar kompyuterning natijasi so'zsiz talabalar faoliyatini baholash deb hisoblanadi. Baholash o'quvchilar faoliyatining muayyan pedagogik tizim va butun ta'lim tizimining talablariga muvofiqligini belgilaydi. Bilimlarni tekshirish va baholash muammosi holatining xususiyatlarini tahlil qilib shuni ta'kidlash kerakki, bu muammo ko'p qirrali bo'lib, tadqiqotchilar tomonidan har tomonlama ko'rib chiqilgan. Mamlakatimizda bilimlarni sinash va baholashning funktsiyalari, usullari, tamoyillari, umumiy va alohida baholash masalalariga oid ko'plab asarlar nashr etilgan. Ushbu muammoni o'rganishda bir necha asosiy yo'nalishlar mavjud. Katta guruhni o'quv jarayonidagi bilimlarni tekshirish va baholash funktsiyalari, shakllangan bilim, ko'nikma va qobiliyatlarga qo'yiladigan talablar, o'quvchilarni nazorat qilish usullari, an'anaviy ta'lim tizimidagi bilimlarni hisobga olish turlari (M.I.Zaretskiy) asarlari namoyish etadi. , II Kulibaba, I.Ya.Lerner, E.I.Perovskiy, S.I.Runovskiy, M.N.Skatkin, V.P.Strezikosin va boshqalar). Nashr etilgan asarlarda bilimlarni tekshirish va baholashning nazorat, o'qitish va tarbiyalash funktsiyalari, yozma, og'zaki, grafik va amaliy nazoratni o'tkazish metodikasi, individual, frontal, tematik va yakuniy so'rovlar, bilimlarning sifatiga shakllangan talablar ko'rsatilgan. maktab o'quvchilari, turli xil o'quv fanlari bo'yicha og'zaki va yozma javoblarini baholash uchun. Asta-sekin ta'lim tizimi didaktik muammoni to'g'ri qo'yishi va uni pedagogik texnologiyalar yordamida hal qila olishi kerakligi to'g'risida ishonch hosil bo'ladi. Bunday holda, izohlash bitta bahoga bo'ysunmasligi kerak, hatto undan ham ko'proq talabning o'rtacha baliga emas, balki ma'lum bir o'lchov sifatidagi o'zgarishlar dinamikasini aks ettiradigan qiymatlarga, masalan, talabalarining o'zlashtirishiga bo'ysunishi kerak. o'quv materiali. Ta'lim natijalarini baholashning ilmiy asoslari shuni anglatadiki, haqiqat deb tan olingan dalillarga asoslangan va tashqaridan kuzatiladigan belgilarga emas, balki muhim bog'lanish xususiyatlariga ega bo'lgan bunday qarorlar qabul qilinadi. An'anaviy ta'lim amaliyotida baholash tizimining muhim salbiy tomonlari aniqlanadi. An'anaviy tekshirish usullarini tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, ta'lim sifatini baholash tizimi pedagogik o'lchovlarning ob'ektiv usullariga tayanmaydi, shuning uchun "sifat" bugungi kunda ancha o'zbohshimchalik bilan talqin qilinmoqda, har bir o'qituvchi o'z tekshirish vazifalari tizimini ishlab chiqadi. Pedagogikada o'lchovning maqsadi bilim darajalarining sonli ekvivalentlarini olishdir. O'lchovlar - bu oldindan belgilangan parametrlarga ko'ra talabalar tomonidan ta'limiy tayyorgarlik darajasiga erishishning sifat va miqdoriy xususiyatlarini aniqlash vositasi va usullari. Ta'limni miqdoriy o'rganish va uning samaradorligi bo'yicha tadqiqotlar guruhini ko'rib chiqing. Ushbu ishlarda o'qitishga turli xil nuqtai nazardan yondashiladi, chunki axborot jarayoni sifatida olingan natijalarni matematik baholash imkoniyati aniqlanmoqda, uning samaradorligini aniqlashning miqdoriy mezonlarini qo'llash muhokama qilinadi. Bilimlarni baholashning sub'ektivligi ma'lum darajada bilimlar tizimini boshqarish usullarining etarli darajada rivojlanmaganligi bilan bog'liq. Ko'pincha, mavzuni, kursni yoki uning qismlarini baholash individual, ko'pincha ikkinchi darajali elementlarni tekshirish orqali amalga oshiriladi, ularning assimilyatsiyasi butun shakllangan bilim, ko'nikma va malakalarning butun

tizimini o'zlashtirishi mumkin emas. Savollarning sifati va ketma-ketligi har bir o'qituvchi tomonidan intuitiv ravishda belgilanadi va ko'pincha eng yaxshi usulda emas. Butun mavzuni sinab ko'rish uchun qancha savol berish kerakligi, vazifalarni diagnostika qiymati jihatidan qanday taqqoslash kerakligi noma'lum. Amaldagi tekshirish usullari va shakllarining har biri o'zining afzalliklari va kamchiliklariga, cheklovlariga ega. Bundan tashqari, mavjud bo'lgan bilimlarni tekshirish va baholash amaliyotining kamchiliklari o'z-o'zidan paydo bo'lishi, usul va shakllardan oqilona foydalanmaslik, didaktik maqsadga muvofiq emasligi, o'qituvchi tomonidan predmet material va mehnat sharoitlarining xarakterli xususiyatlarini bilmasligi, uni amalga oshirishda sistematiklik. Ko'p mualliflar joriy va kirish imtihonlari tizimini tanqid qiladilar. Savollarning o'z miqdori sizga butun kursni ob'ektiv tekshirishga imkon bermaydi, savollar ko'pincha shakllanishi kerak bo'lgan bilim, ko'nikma va qobiliyatlarni aks ettirmaydi, imtihon topshiruvchilarning har biri respondentning bilimlari to'g'risida o'z fikrlariga ega, o'z uslublari va mezonlari; qo'shimcha savollar soni va ularning murakkabligi imtihonchiga bog'liq bo'lib, bu ham umumiy natijaga ta'sir qiladi. Psixologik omillarning roli, o'qituvchining umumiy va maxsus tayyorgarligi, uning shaxsiy fazilatlarini (prinsiplarga rioya qilish, mas'uliyatni his qilish). Bularning barchasi, u yoki bu tarzda, bilimlarni sinash va baholash natijalariga ta'sir qiladi. O'qituvchining shaxsiy fazilatlarini, albatta, o'qitish xarakterida ham, bilimlarni tekshirish va baholash jarayonida ham namoyon bo'ladi, bu haqda keyinroq batafsilroq muhokama qilamiz. Shuning uchun, yuqorida ta'kidlab o'tilganidek, bilimlarni baholash va tekshirishda sub'ektivlikni istisno qilish muammosi yanada chuqurroq o'rganishni talab qiladi. 60-70-yillarda dasturlashtirilgan o'qitishning rivojlanishi va o'quv jarayoniga texnik o'qitish vositalarini keng joriy etilishi munosabati bilan muammoni o'rganishda yangi jihatlar paydo bo'ldi. Dasturlashtirilgan o'qitishda baholash menejmentning zaruriy qismidir va ta'lim jarayonini to'g'irlash uchun ma'lumot beradi. Bu nazoratning aniqligi va ishonchliligi, uning mezonlari asosligi talablarini oshiradi. Shu munosabat bilan baholashning sifatli va miqdoriy jihatlari, axborot va statistik o'lchov usullari, har xil turdagi test topshiriqlarining ishonchliligi va samaradorligi, texnik vositalar va kompyuterlar yordamida tekshirish usullari ko'rib chiqiladi. (S.I. Arxangelskiy, V.P. Bepalko, T.A. Ilyina, A.G. Molibog, N.M. Rozenberg, N.F. Talyzina, N.M. Shaxmaev va boshqalar). Ushbu muammolarni tadqiqotchilar rejalashtirilgan bilimlarning sifati, baholash mezonlari va me'yorlariga nisbatan aniqroq talablarni shakllantirishdi, har xil turdagi savollarning afzalliklari va kamchiliklarini aniqladilar, bilimlarni boshqarish usullarini ishlab chiqdilar. Shunday qilib, o'quv mazmunini o'zlashtirishni pedagogik nazorat qilish shakli sifatida talabalarning bilimlarini sinash va baholash ko'plab ob'ektiv va sub'ektiv omillarga bog'liq. Kadrlar tayyorlash tizimida nazorat zarurligi, avvalo, jamoat ta'lim muassasalarining butun tizimining faoliyati samaradorligi to'g'risida ma'lumotlarga bo'lgan ehtiyoji bilan izohlanadi. Nazorat - bu ta'lim jarayonining ajralmas elementi, buning natijasida o'qishdagi teskari aloqa amalga oshiriladi, bu sizning aloqangizni tezda tartibga solish va to'g'rilashga, yangi dars uchun aniq vazifalarni belgilashga imkon beradigan bog'lanishdir. Va nihoyat, nazorat maktabdagi ta'lim jarayoniga xos bo'lgan barcha asosiy funktsiyalarni bajaradi: ta'lim, tarbiya va rivojlanish. Hozirgi nazariyada "baholash", "nazorat", "tekshirish", "buxgalteriya hisobi" va ular bilan bog'liq boshqa tushunchalarni aniqlashga hali ham aniq yondashuv mavjud emas. Ko'pincha ular aralash, o'zgaruvchan, bir xil, keyin turli ma'nolarda ishlatiladi. Umumiy tushuncha "nazorat", ya'ni tinglovchilarning bilim va ko'nikmalarini aniqlash, o'lchash va baholashni anglatadi. Aniqlash va o'lchash tekshiruv deyiladi. Rus tilining lug'atida S.I. Ozhegova "nazorat" so'zi [frantsuzcha. contrôle] - tekshirish, shuningdek tekshirish maqsadida kuzatish degan ma'noni anglatadi.

1. Biror narsaning to'g'riligiga ishonch hosil qiling, nazorat qilish, nazorat qilish maqsadida tekshirish.
2. Biror narsani bilish uchun sinovdan o'tish. Shuning uchun tekshirish nazoratning ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, uning asosiy didaktik vazifasi talaba va o'qituvchi o'rtasida teskari aloqani ta'minlashdan iborat bo'lib, o'qituvchi o'quv materialini o'zlashtirish darajasi, kamchilik va bo'shliqlarni o'z vaqtida aniqlash to'g'risida ob'ektiv ma'lumot oladi. bilim. "Baholash" odatda tekshirish natijasi sifatida tushuniladi (IP Podlasy). "Nazorat" tinglovchilarning bilim va ko'nikmalarini aniqlash, o'lchash va baholashni anglatadi. Nazorat baholashni (jarayon sifatida) va baholashni (natijada) o'z ichiga oladi. M.B. Chelyshkov, nazorat ham nazariy tadqiqot ob'ekti, ham o'qituvchining amaliy faoliyati sohasidir. Ta'lim jarayoniga nisbatan "pedagogik nazorat" tushunchasi bir necha talqinlarga ega. Uning fikricha, bir tomondan, pedagogik nazorat - bu sinov faoliyati yagona didaktik va uslubiy tizim. O'qituvchilar va talabalarning ushbu o'zaro bog'liq qo'shma

faoliyati o'qituvchilarning etakchi va tashkilotchi roli bilan ta'lim jarayoni natijalarini aniqlash va uning samaradorligini oshirishga qaratilgan. Boshqa tomondan, kundalik ta'lim jarayoniga nisbatan nazorat deganda maktab o'quvchilarining ta'lim faoliyati natijalarini aniqlash va baholash tushuniladi. Nazorat yordamida, u yangi o'qitish usullarining afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash, rejalashtirilgan, amalga oshirilgan va erishilgan ta'lim darajalari o'rtasidagi munosabatlarni o'rnatish, turli o'qituvchilar ishini taqqoslash, talabaning yutuqlarini baholash va aniqlash mumkin, deb hisoblaydi. o'z bilimidagi bo'shliqlar, o'quv muassasasi rahbariga farzand asrab olish to'g'risida qaror qabul qilish uchun ob'ektiv ma'lumot beradi va boshqa bir qator muhim vazifalarni bajaradi. I.F. Xarlamov, nazoratni amalga oshirish o'rganilayotgan materialni o'zlashtirish sifatini o'rgatishda va talabalarni o'zini o'zi boshqarishga undashda katta tartibga soluvchi va rag'batlantiruvchi rol o'ynaydi. Muallif ta'kidlashicha, ushbu nazorat muntazam va har bir o'rganilayotgan mavzu bo'yicha amalga oshiriladi. Talabalarga kelsak, ular nafaqat o'zlarini boshqarishni rag'batlantirishlari, balki ularga texnikani o'zlashtirishlariga yordam berishlari kerak. Uslubiy adabiyotlarda, odatda, nazorat o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi "teskari aloqa" deb nomlanadi, o'qituvchi mavzuni o'qitish samaradorligi to'g'risida ma'lumot olganda o'quv jarayonining ushbu bosqichi. Bilimlarni nazorat qilish - talabalar tomonidan shakllangan bilim hajmining standart yoki dastur talablariga muvofiqligini aniqlash, shuningdek, ko'nikma va malakalarni egallash darajasini aniqlash. Ushbu ta'rifda E.L.ning uslubiy atamaları lug'ati berilgan. Azimov va A.I. Shchukin.

Shunga ko'ra, bilim va ko'nikmalarni nazorat qilishning quyidagi maqsadlari ajratiladi:

- bilim va ko'nikmalarni diagnostika qilish va tuzatish;
- o'quv jarayonining alohida bosqichi samaradorligini hisobga olish;
- turli darajadagi ta'limning yakuniy natijalarini aniqlash.

Bilim va ko'nikmalarni nazorat qilishning yuqoridagi maqsadlarini sinchkovlik bilan ko'rib chiqib, o'qituvchining nazorat tadbirlarini o'tkazishda ushbu maqsadlari ekanligini ko'rishingiz mumkin. Biroq, mavzuni o'qitish jarayonida asosiy aktyor talaba, uning uchun o'quv jarayoni bilim va ko'nikmalarni egallashdir, shuning uchun sinfda sodir bo'ladigan barcha narsalar, shu jumladan nazorat faoliyati talabaning maqsadlariga mos kelishi kerak. o'zi uchun u shaxsan muhim bo'lishi kerak. Nazoratni talabalar nafaqat o'qituvchiga kerak bo'lgan narsa sifatida, balki talaba o'zini o'zi egallagan bilimga yo'naltirishi, uning bilim va ko'nikmalarining talablarga javob berishiga ishonch hosil qilishi mumkin bo'lgan bosqich sifatida qabul qilishi kerak. Shuning uchun, o'qituvchining maqsadlariga biz talabaning maqsadini qo'shishimiz kerak: bunga ishonch hosil qilish. An'anaviy o'qitish amaliyoti eng muhim vazifani talabalarni Jamiyat ijtimoiy amaliyotining umumlashtirilgan va tizimlashtirilgan tajribasiga jalb qilishda ko'radi. Demak - nazariy bilimlarning etakchi rolini tasdiqlash, fan asoslarini egallashga yo'nalish. Ta'limga bilim, ko'nikma va malakalarni uzatish usuli va jarayoni sifatida keng qarash mavjud. Ta'limni bunday tushunish nuqtai nazaridan uning maqsadlari u yoki bu tushunilgan "ijtimoiy buyurtma" asosida belgilanadi va agar uning natijalari hozirgi kunda amaliyot tomonidan taqdim etilayotgan talablarga javob bersa, ta'lim sifati yuqori deb tan olinadi. Bu iste'molchilar tomonidan sifatli ta'limga asoslangan yondashuv. Talabalarining o'quv faoliyati haqiqiy hayot kontekstidan chetga chiqqan ko'rinadi - to'plangan ma'lumotlarni o'zlashtirish maqsadlari ularga yuklanadi. Bu, avvalo, o'qituvchilik va kasb-hunarga bo'lgan qiziqishning pasayishini tushuntiradi. Shunday qilib, an'anaviy ta'limda ular asosan e'tibor, idrok etish va axborotni yodlash jarayonlariga (xotira maktabi) tayanishi va butun shaxsiyatni bilish jarayonlariga butun shaxsning jalb qilinishini ta'minlash zarurati o'rtasida ziddiyat paydo bo'ladi. kasbiy faoliyatda bo'lgani kabi ijodiy, dialogik fikrlash va ijtimoiy faollik darajasi (fikrlash maktabi). Shuni ham yodda tutish kerakki, axborot va bilim har xil voqelikdir. Ta'lim ma'lumotlari - bu imo-ishora tizimi, o'quv matni, o'qituvchi tomonidan aytilgan so'zlarning tovushlari, uni talaba idrok qilishi va o'zlashtirishi kerak. Boshqa tomondan, bilim, haqiqatni idrok etishning amaliyotda sinovdan o'tgan natijasidir, uning shaxs tomonidan to'g'ri aks etishi, vakolatli harakat uchun indikativ asosga aylangan. Bilim bu miya tuzilmalari tiliga qayta yozilgan ma'lumotdir. Voqelikning ongli ravishda aks etishi, bilim maqomini olish uchun ma'lumot boshidanoq ularning kontekstida assimilyatsiya qilingan harakat va amalda "o'lchanishi" kerak. Fikrlash muammoli vaziyatda tug'iladi, lekin o'qituvchi tomonidan ilgari bayon qilingan andoza bo'yicha muammoni echish uchun emas, balki eslab qolish oson.

Xulosa:

Hozirgi vaqtda ta'lim sohasida talabalarga yo'naltirilgan yondashuv keng tarqalmoqda. Uning mohiyati shundan iboratki, ta'lim bilim, ko'nikma va malakalarni uzatish usuli sifatida emas, balki shaxsni rivojlantirish usuli sifatida qaraladi. Bunda inson erkin ijodiy faoliyat sub'ekti sifatida tushuniladi. Bu insonning o'z rivojlanishiga qadriyat sifatida munosabatini taxmin qiladi. Insonni ijodiy faoliyat sub'ekti sifatida shakllantirish jarayoni uning rivojlanishining asosiy yo'nalishi hisoblanadi. Tegishli yosh bosqichlarida ta'lim jarayonida inson muayyan ajralmas faoliyat turlarini va ularga mos keladigan qobiliyatlarni shakllantirishi kerak. Shu tarzda, shaxsni rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'lim natijalari bilim, ko'nikma va malakalarni uzatishga yo'naltirilgan ta'lim va tarbiya natijalaridan farq qiladi. Faoliyatga asoslangan yondashuv nuqtai nazaridan ta'lim sifatini ma'lum bir yosh davri oxirida o'quvchilar shaxsiyatining rivojlanish natijalari bilan rivojlanish imkoniyatlariga muvofiqligi o'lchovi sifatida aniqlash mumkin. jamiyat madaniyati. Ta'limni rivojlantirishning muhim tendentsiyalaridan biri bu o'quv-bilish faoliyatini tashkil etish kontseptsiyasini qayta ko'rib chiqishdir. Talaba o'quv ta'sirining "ob'ekti" bo'lgan qat'iy, direktiv boshqaruvdan o'quv predmetining kognitiv faoliyatini tashkil etish, qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish, ijodkorlik bilan o'qitish, hamkorlik pedagogikasi, shaxsiyat tizimiga o'tishni boshladi. yo'naltirilgan ta'lim. Shaklda ko'rsatilgan an'anaviy "qo'llab-quvvatlovchi ta'lim" tizimiga nisbatan "ilg'or ta'lim" tizimidagi bilim turlarining nisbati o'zgarishi kerak. 2018-04-02 121 2.

- 1 - an'anaviy bilimlar;
- 2 - amaliy bilim;
- 3 - yangi bilimlar;
- 4 - ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga qaratilgan bilimlar.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Звонников В.И., Чельшкова М.Б. Современные средства оценивания результатов обучения. - М.: Издательский центр «Академия», 2007.
2. Самылкина Н.Н. Современные средства оценивания результатов обучения. - М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2007.
3. Чернявская, А.П., Гречин, Б.С. Современные средства оценивания результатов обучения: учебно-методическое пособие. - Ярославль: Изд-во ЯГПУ. - 2008.